

Т.В. Андросова, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ У ВІРТУАЛЬНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ

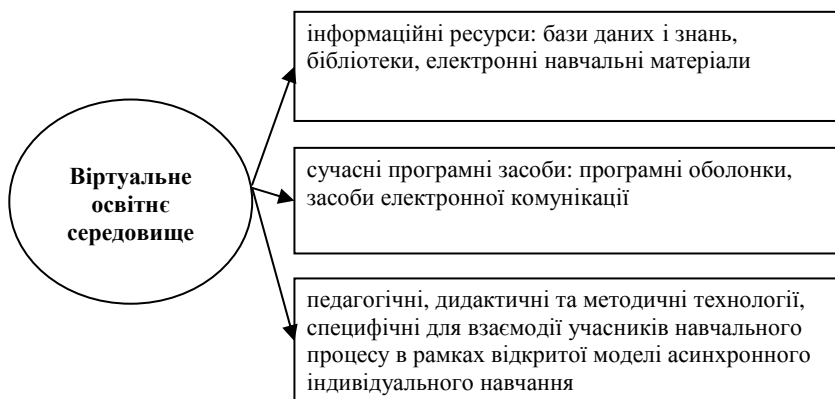
У сучасних реаліях кожен викладач ставить перед собою задачу не тільки донести до здобувачів вищої освіти певні знання, заповнити їх пам'ять певним набором фактів, теорій і знань, але і навчити їх думати, розвивати думку, мати творчу ініціативу та самостійність. Залучання здобувачів вищої освіти до самостійної роботи, вміння орієнтуватися в інформації, що надходить, уміння самостійно виконувати свої завдання – це складний і довгий шлях, що потребує спеціально організованої і цілеспрямованої роботи викладача, в якій, так як і в будь-якій іншій роботі, виділяють певні етапи.

Самостійність, що проявляється здобувачами в навчальній діяльності, має різний характер і різні рівні. Розрізняють характер, що перетворює, і характер, що відновлює самостійність. Так, характер, що перетворює самостійність, проявляється у творчій ініціативі, творчому підході до рішення проблем, самостійності у пізнавальній діяльності. Однак існує й інший рівень: вміння здобувача вищої освіти самостійно, без допомоги викладача рішення типового завдання, спосіб рішення якого розглядався в аудиторії і був спеціальним об'єктом вивчення. Зрозуміло, що два цих рівня далекі один від одного і не кожен здобувач вищої освіти в процесі навчання може досягнути творчого рівня розвитку. Однак обидва рівні розвитку мають загальну основу: не той, не інший неможливий без оволодіння здобувачем певною сукупністю вмінь і навичок. Ніяка творча самостійність, ніяка ініціатива здобувачів вищої освіти не може увінчатися успіхом, якщо у здобувача відсутня база елементарних знань та вмінь. Погоджуючись з думкою відомого науковця-педагога Д. Пойа, необхідно наголосити, що, в першу чергу, вільне володіння дисципліною складається з накопичених знань і набутих навичок.

Серед сукупностей вмінь і способів діяльності, які опановують здобувачі вищої освіти при вивченні економічних дисциплін, існують такі, якими повинен міцно володіти кожен студент, для того щоб навчальний процес протікав нормально. Адже навіть якщо розглядати нижчу, за визначенням Л.С. Виготського, ступінь самостійності, а саме етап спільної дії здобувача і викладача, коли діяльність студента протікає в безпосередній співпраці з викладачем, то необхідно визнати, що для усвідомлення сприйняття матеріалу здобувач вищої

освіти повинен вміти виконувати певні дії самостійно. Для цього повинні бути враховані не стільки традиційні форми навчання, скільки те, що пізнавальна діяльність сучасного здобувача здійснюється в спеціально організованому середовищі, структура й складові якого відображають рівень технологічного розвитку суспільства і ті уявлення організаторів навчального процесу, які домінують сьогодні.

Важливо підкреслити, що навчання в новому інформаційному просторі не є антагоністичним щодо до існуючих форм навчання і не заперечує наявні освітні тенденції. Нове природним чином інтегрується в ці системи, доповнюючи і розвиваючи їх, що сприяє створенню мобільного освітнього середовища.

Рис. 1. Віртуальне освітнє середовище як багаторівнева і багатофункціональна система

Таким чином, як зазначав А. Кірда, віртуальна освіта – це процес і результат взаємодії суб’єктів і об’єктів освіти, що супроводжується створенням ними віртуального освітнього простору, специфіку якого визначають саме дані об’єкти та суб’єкти. Існування віртуального освітнього простору поза комунікації викладачів, здобувачів вищої освіти та освітніх об’єктів неможливе.

Іншими словами, віртуальне освітнє середовище створюється тільки тими об’єктами та суб’єктами, які беруть участь в освітньому процесі, а не аудиторіями, навчальними посібниками або технічними засобами. Віртуальне освітнє середовище надає переваги для самоосвіти: займатися в зручному для себе місці засобами інтернет-технологій; займатися у зручний для себе час і у власному темпі; коригувати навчальний процес, конструюючи власну дидактику.